

## POSTANOWIENIE

24 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 24 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. sp. z o. o. w S.

z udziałem C.M.

o wpis hipoteki przymusowej do księgi wieczystej KW nr [...],

na skutek skargi kasacyjnej C.M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie

z 6 czerwca 2024 r., VI Ca 355/24,

**1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**

**2) zasądza od C.M. na rzecz A. sp. z o.o. w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia uczestnikowi do dnia zapłaty,**

**3) oddala wniosek pełnomocnika C.M. o przyznanie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

[M.O.]

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie w sprawie z wniosku A. sp. z o.o. w S. z udziałem C.M. o wpis hipoteki

przymusowej do księgi wieczystej, na skutek apelacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z 8 grudnia 2023 r., Dz. Kw 29775/23, oddalił apelację (pkt 1), nie obciążył uczestnika C.M. kosztami postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Uczestnik, reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu drugiej instancji, zaskarżając to postanowienie w całości i wnosząc zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o dokonanie wpisu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. W skardze został również sformułowany wniosek o „zasądzenie kosztów z tytułu ustanowienia pełnomocnika z urzędu w sprawie, które to koszty nie zostały opłacone ani w części ani w całości”.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że w sprawie:

- 1) występuje istotne zagadnienie prawne, które skarżący sformułował w formie pytania: czy w świetle art. 626<sup>8</sup> § 2 k.p.c. sąd wieczystoksięgowy może, a nawet powinien, badać merytoryczną zasadność roszczenia objętego tytułem wykonawczym, gdy istnieją poważne zarzuty co do jego zgodności z prawem i rzetelności postępowania, w którym został wydany?;
- 2) występuje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, tj.: art. 110<sup>1</sup> u.k.w.h.; relacji pomiędzy art. 244 k.p.c. a art. 110<sup>1</sup> u.k.w.h.; art. 626<sup>8</sup> § 2 k.p.c.;
- 3) zachodzi oczywista zasadność skargi.

Wnioskodawca złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej ustawowo treści.

Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398<sup>9</sup> k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z

nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną, mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uczestnik wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie SN z 20 maja 2021 r., II CSK 132/21).

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane wraz z przytoczeniem argumentów prawnych świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07), możliwych kierunków interpretacyjnych (postanowienie SN z 14 listopada 2024 r., I CSK 3078/23) oraz własnego stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 30 stycznia 2023 r., I CSK 2599/22). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08).

Sposób, w jaki skarżący uzasadnił istnienie w niniejszej sprawie przyczyny kasacyjnej w postaci występowania istotnego zagadnienia prawnego, nie odpowiada wymaganiom wynikającym z utrwalonego orzecznictwa SN. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się w tym zakresie do wskazania, że rozstrzygnięcie wskazanego przez skarżącego zagadnienia ma istotne znaczenie dla praktyki sądów, ponieważ determinuje

granice formalizmu postępowania wieczystoksięgowego oraz wpływa na ochronę praw stron w przypadku rażących naruszeń prawa na etapie powstania tytułu wykonawczego. Skarżący nie przedstawił natomiast wyводу prawnego, w którym zaprezentowałby możliwe sposoby rozstrzygnięcia sformułowanego przez siebie zagadnienia ani też nie przedstawił własnego stanowiska wobec tego zagadnienia.

Niezależnie od powyższych uwag problem sformułowany przez skarżącego nie jest w istocie problemem nowym. W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli dokumentem dołączonym do wniosku mającym stanowić podstawę wpisu jest orzeczenie sądowe, niedopuszczalne jest kontrolowanie przez sąd wieczystoksięgowy prawidłowości takiego orzeczenia pod względem merytorycznym (art. 365 k.p.c.; postanowienie SN z 10 sierpnia 2022 r., II CSKP 516/22). W niniejszej sprawie podstawą wpisu hipoteki było właśnie orzeczenie sądowe.

Skarżący nie wykazał również, aby w sprawie zachodziła potrzeba wykładni wskazanych przez niego przepisów.

Uczestnik nie wskazał bowiem dokładnie, na czym mają polegać wątpliwości interpretacyjne, które wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego podejmowanie oceny zamiast skarżącego, w tym ustalanie z urzędu, jakiego rodzaju wątpliwości interpretacyjne miał na uwadze powołując się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. Wywód prawny uczestnika ogranicza się do wskazania, że brak jednoznacznej wykładni przywołanych przez niego przepisów skutkuje niejednością orzecznictwa i ryzykiem utrwalania praktyki sprzecznej z konstytucyjnymi gwarancjami ochrony praw majątkowych i prawa do rzetelnego procesu.

Ponadto, niejedność orzecznictwa powinna zostać wykazana przez przywołanie w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczeń potwierdzających tę niejedność. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Tymczasem

skarżący nie przywołał jakichkolwiek orzeczeń, które potwierdzałyby występowanie niejednorodności orzecznictwa wynikającej z różnej wykładni wskazanych przez uczestnika przepisów.

Uczestnik nie zdołał również wykazać, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

O oczywistej zasadności skargi można mówić jedynie w przypadku stwierdzenia szczególnych, kwalifikowanych, wręcz rażących przypadków naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), które powodują, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe.

Skarżący wywodzi oczywistą zasadność skargi z faktu ustanowienia hipoteki przymusowej w kwocie rażąco przewyższającej wierzytelność, bez wymaganych dowodów na istnienie roszczeń ubocznych oraz z faktu pominięcia przez Sąd istotnych zarzutów dotyczących nieważności lub wadliwości tytułu wykonawczego. Odnosząc się do powyższego stanowiska uczestnika należy wskazać, że tytuł wykonawczy, będący podstawą wpisu hipoteki, obejmował zasądzenie należności głównej wraz z odsetkami umownymi w określonej w tym tytule wysokości, w związku z czym nie jest jasne, jakie „dowody na istnienie roszczeń ubocznych”

miałyby zostać załączone do wniosku o wpis hipoteki. Ponadto, jak już wskazano, jeżeli dokumentem dołączonym do wniosku mającym stanowić podstawę wpisu jest orzeczenie sądowe, niedopuszczalne jest kontrolowanie przez sąd wieczystoksięgowy prawidłowości takiego orzeczenia pod względem merytorycznym. Przedstawiona przez skarżącego argumentacja nie pozwala zatem przyjąć, aby wniesiona przez niego skarga kasacyjna mogła zostać uznana za oczywiście uzasadnioną.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 1<sup>1</sup>, 108 § 1 w zw. z art. 13 § 2 w zw. z art. 520 § 2 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w zw. z § 5 ust. 5 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

Jednocześnie oddaleniu podlegał wniosek pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla uczestnika o przyznanie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu, uzależnione jest od wyniku postępowania. Inne podmioty są zobowiązane i uprawnione do zwrotu kosztów, w tym obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu, gdy obowiązek pokrycia tych kosztów spoczywa na przeciwniku strony zastępowanej przez pełnomocnika z urzędu, a inne, kiedy obciążają one Skarb Państwa. Wniosek pełnomocnika z urzędu powinien konkretyzować zarówno zobowiązanego jak i uprawnionego (zob. postanowienie SN z 18 września 2017 r., V CSK 677/16, i z 8 sierpnia 2019 r., III CSK 329/18). Zasadą jest, że koszty pomocy prawnej strony (uczestnika) wygrywającej i korzystającej z pomocy prawnej z urzędu, ponosi przeciwnik procesowy (art. 122 § 1 k.p.c.), chyba że zastosowano inne zasady rozliczenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym (art. 520 k.p.c.). Odpowiedzialność Skarbu Państwa za koszty nieopłaconej pomocy prawnej aktualizuje się dopiero, gdy nie ma podstaw do obciążenia kosztami procesu przeciwnika strony reprezentowanej przez pełnomocnika z urzędu albo gdy egzekucja zasądzonych od tej strony kosztów okaże się bezskuteczna. Ustanowiony z urzędu pełnomocnik uczestnika wniósł m.in. o „zasądzenie kosztów z tytułu ustanowienia pełnomocnika

z urzędu w niniejszej sprawie, które to koszty nie zostały opłacone ani w części ani w całości”. Tak sformułowany wniosek nie może być uwzględniony, skoro nie konkretyzuje zarówno uprawnionego, jak i zobowiązanego do ich poniesienia.

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[a.ł.]